

**Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Ungdomspolitiken på västra Balkan
som en del av innovationsagendan för västra Balkan**

(yttrande på eget initiativ)

(2022/C 443/06)

Föredragande: **Ionuț SIBIAN**

Medföredragande: **Andrej ZORKO**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	20.1.2022
Rättslig grund	Artikel 52.2 i arbetsordningen Yttrande på eget initiativ
Ansvarig sektion	Yttre förbindelser
Antagande av sektionen	9.6.2022
Antagande vid plenarsessionen	13.7.2022
Plenarsession nr	571
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	165/2/1

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) noterar de framsteg som nåtts när det gäller utvecklingen av sunda ungdomspolitiska ramar och uppmanar parterna på västra Balkan att på regeringsnivå ytterligare investera i evidensbaserad ungdomspolitik som tar itu med utmaningar i anslutning till utvecklingen av ungdomsfrågor. För att säkerställa en framgångsrik hållbar utveckling i lokalsamhällena anser EESK att det är mycket viktigt att den institutionella utvecklingen, programutvecklingen och den politiska utvecklingen grundar sig på ungdomars åsikter om mänsklig utveckling. Kommittén är dessutom övertygad om att tillräckliga och tydliga budgetanslag för utveckling av ungdomspolitiken är en förutsättning för att underlätta positiva förändringar och förbättra ungdomars situation.

1.2 De nationella regeringarna på västra Balkan uppmanas att följa EU:s viktigaste ungdomspolitiska dokument, vidareutveckla den nationella ungdomspolitiken och göra det möjligt för ungdomar att delta i utformningen av politiken.

1.3 Systematiskt insamlade högkvalitativa uppgifter om ungdomar är en förutsättning för en väl underbyggd politik och stödåtgärder för ungdomar, särskilt utsatta grupper av ungdomar. I synnerhet behövs det en avsevärd förbättring när det gäller systemet för insamling och behandling av uppgifter som rör den sociala dimensionen av ungdomars deltagande ⁽¹⁾.

1.4 I kampen mot fattigdom och för att förbättra utbildningens kvalitet anser EESK att det är mycket viktigt att involvera arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer för att genomföra en bredare reform med syftet att förbättra ungdomars sociala rättigheter och framtidsutsikter. Arbetsmarknadens parter och andra organisationer i det civila samhället bör få en större roll i dialogen om sociala och ekonomiska reformer. Direkt stöd från EU bör säkerställa att synpunkter från arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer beaktas.

1.5 EU:s program och regionala strukturer bör stärkas i syfte att nå ut till fler ungdomar på västra Balkan genom att ge dem möjligheter till utbildning, rörlighet, frivilligarbete och sysselsättning.

⁽¹⁾ Youth Participation Index for 2020, Ana and Vlade Divac Foundation, s. 31.

1.6 Yrkesutbildning bör uppmärksammas i högre grad genom att lärlingssystem kombineras med studieförberedande ämnen på högstadie- och gymnasienivå. Det nära samarbetet mellan utbildningspolitiken och näringslivet måste stärkas och man bör fokusera mer på kompetens än på kvalifikationer.

1.7 EESK välkomnar den ekonomiska planen och investeringsplanen för västra Balkan, där man efterlyser ett förbättrat deltagande på arbetsmarknaden, i synnerhet bland ungdomar och kvinnor, missgynnade grupper och minoriteter, särskilt romer. Genomförandet av planen bör maximera nyttan för ungdomar.

1.8 Ungdomsgarantin på västra Balkan bör genomföras i enlighet med rådets rekommendationer om en förstärkt ungdomsgaranti⁽²⁾.

1.9 För att genomföra en ungdomsgaranti på västra Balkan efterlyser EESK en ökning av kapaciteten hos de offentliga arbetsförmedlingarna och deras personal i regionens länder.

1.10 För att ta itu med ungdomsarbetslösheten är det viktigt att olika partner samarbetar. Partnerskap bör upprättas på alla förvaltningsnivåer mellan ungdomsgarantileverantörerna och berörda parter, såsom arbetsmarknadens parter, utbildningsinstitutioner, ungdomsorganisationer och andra organisationer i det civila samhället.

1.11 Man bör uppmärksamma och stödja kapacitetsuppbyggnaden hos arbetsmarknadens parter och utvecklingen av den sociala dialogen och kollektivförhandlingarna för att minska otrygga arbetsvillkor och förbättra kvaliteten på arbetstillfällena. EESK uppmanar också arbetsmarknadens parter på västra Balkan, på nationell nivå och sektorsnivå, att aktivt involvera ungdomar i all sin verksamhet, inbegripet kollektivförhandlingar.

1.12 Med beaktande av möjligheterna med Europaåret för ungdomar 2022 är kommittén övertygad om att hanteringen av de utmaningar som ungdomar står inför och att föra Europa närmare ungdomar bör vara en strategi som inte bara är begränsad till ungdomar som bor i EU, utan den bör också gälla ungdomar från hela västra Balkan.

1.13 EESK uppmanar EU och våra partner på västra Balkan att, i linje med EU:s ungdomsstrategi, införa ett verktyg för konsekvensbedömning ur ett ungdomsperspektiv, det så kallade ungdomstestet. Detta ungdomstest skulle säkerställa att ungdomar beaktas i beslutsprocessen, och det skulle göra det möjligt att skapa en mer målinriktad politik och identifiera eventuella motåtgärder som krävs för att undvika att unga drabbas av negativa återverkningar.

1.14 Det krävs insatser på regeringsnivå bland parterna på västra Balkan när det gäller att fastställa det regionala samarbetet som en politisk prioritering. Genom att stödja denna omvandling och främja regionalt samarbete som en politisk prioritering bör EU stödja västra Balkan när det gäller att identifiera viktiga områden och vägar som skulle kunna främja förändringar för medborgarna i hela regionen, särskilt för ungdomar.

1.15 I slutsatserna från Berlinprocessens toppmöte⁽³⁾ om västra Balkan 2021 i Berlin understryks behovet av att stärka ungdomsorganisationer och ungdomsnätverk. EESK uppmanar kommissionen att ytterligare undersöka olika sätt att stödja relevanta ungdomsstrukturer, t.ex. nationella ungdomsråd och paraplyorganisationer för ungdomar på västra Balkan, på regional nivå, vilket möjliggör en regional ungdomspolitisk dialog.

(2) Rådets rekommendation av den 30 oktober 2020 om en väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti och om ersättande av rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti (EUT C 372, 4.11.2020).

(3) Berlinprocessens toppmöte om västra Balkan, toppmötet i Berlin 2021, ordförandens slutsatser.

1.16 Det behövs ytterligare insatser för att stärka ungdomars politiska utbildning och representation, både genom allmän politik och genom ungdomsstrukturer, t.ex. nationella, lokala eller kommunala ungdomsråd. EESK uppmanar därför EU:s institutioner att ytterligare stödja västra Balkan när det gäller att förbättra ungdomars deltagande.

1.17 Det är positivt att innovationsagendan för västra Balkan innehåller ytterligare åtgärder för att stödja deras deltagande i alla EU-program som omfattar forskning, innovation, utbildning, kultur, ungdom och idrott. Med tanke på det positiva sambandet mellan rörlighet inom utbildning och ungdomars medborgerliga och politiska engagemang kan ytterligare insatser i detta avseende leda till att ungdomars deltagande och engagemang främjas.

1.18 EESK uppmanar ungdomarnas betydelse för västra Balkans framtid och därmed vikten av att vidta konkreta åtgärder för att omvandla regionen till en plats med framtidsutsikter och möjligheter för ungdomar, så att de kan stanna kvar och ha ett framgångsrikt liv⁽⁴⁾. Det är ytterst viktigt att ungdomar involveras i god tid i utformningen och genomförandet av sociala och politiska förändringar.

2. Inledning

2.1 Enligt Eurostat⁽⁵⁾ uppgår det totala antalet unga på västra Balkan till omkring 3,6 miljoner, vilket motsvarar cirka 21 % av den totala befolkningen. Kosovo^(*) har den högsta andelen ungdomar av den totala befolkningen (26,29 %), följt av Albanien (23,4 %), Bosnien och Hercegovina (20,37 %) och Nordmakedonien (20,32 %), Montenegro (19,49 %) och Serbien (16,8 %). Andelen män och kvinnor inom den yngre befolkningen är likartad hos alla partner på västra Balkan, med något fler unga män – 51,16 % av ungdomarna är män och 48,84 % är kvinnor på västra Balkan⁽⁶⁾.

2.2 Partnerna på västra Balkan har gjort betydande framsteg när det gäller att ytterligare upprätta och konsolidera sina ungdomspolitiska ramar genom att anta relevanta lagar, strategier och handlingsplaner. Ett fullt fungerande ungdomssystem som säkerställer ungdomars faktiska egenmakt, engagemang och deltagande i beslutsfattandet har dock ännu inte utvecklats. Det finns olika svagheter, alltifrån bredare politiska frågor och bristande vilja att prioritera ungdomsfrågor som en interinstitutionell och sektorsövergripande politik till mycket specifika typer av svårigheter vid systematisk övervakning och utvärdering av utvecklingen och genomförandet av ungdomspolitik, datainsamling och offentliggörande⁽⁷⁾.

2.3 I syfte att främja ungdomars välbefinnande bör man också se till att barnets rättigheter respekteras. Hållbara politiska åtgärder i detta avseende främjar barns välbefinnande och stöder ytterligare en god övergång till tonåren och det tidiga vuxenlivet.

3. Utveckling av humankapital

3.1 Utbildningens nivå och relevans är avgörande för ungdomars sysselsättningsmöjligheter, karriärutveckling och sociala integration i regionen. Utbildningssystemen uppvisar dock fortfarande brister när det gäller att tillgodose alla studerandes behov och utrusta unga utexaminerade med relevanta färdigheter. Otillräckliga eller ineffektiva kopplingar till andra politikområden som sysselsättning, ekonomi, sociala tjänster och socialt skydd gör att många barn och ungdomar riskerar att lämna skolan i förtid och att drabbas av social utestängning och fattigdom⁽⁸⁾.

⁽⁴⁾ Slutförklaring från det 8:e forumet för det civila samhället på västra Balkan.

⁽⁵⁾ Basic figures on Western Balkans and Turkey, faktablad 2022 års upplaga.

^(*) Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/99 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

⁽⁶⁾ Regionala samarbetsrådet, *Mapping of Youth Policies and Identification of Existing Support and Gaps in Financing of Youth Actions in the Western Balkans – Comparative report*, januari 2021, s. 4.

⁽⁷⁾ Regionala samarbetsrådet, *Mapping of Youth Policies and Identification of Existing Support and Gaps in Financing of Youth Actions in the Western Balkans – Comparative report*, januari 2021, s. 4.

⁽⁸⁾ Europeiska yrkesutbildningsstiftelsen (ETF), *Unlocking youth potential in South Eastern Europe and Turkey: Skills development for labour market and social inclusion*, 2020.

3.2 För att bygga upp en dynamisk ekonomi måste västra Balkan investera i kunskap och utveckla ungdomars färdigheter. Reformen av utbildningssystemet är avgörande för att främja utvecklingsarbetet⁽⁹⁾. Västra Balkan måste fortfarande förbättra sina resultat och se till att unga människor tillägnar sig grundläggande färdigheter, och skillnaderna i resultat i förhållande till EU måste minska.

3.3 Utvandringen från västra Balkan har länge varit ett problem relaterat till ekonomiska, sociala och institutionella frågor och hotar regionens utvecklingsmöjligheter. Utvandringen kommer sannolikt att fortsätta i större delen av regionen under överskådlig framtid, men detta bör inte hindra antagandet av lämpliga strategier för att få ungdomar att vilja stanna kvar i regionen. Människor väljer att flytta utomlands av olika skäl, men ofta upplever de att de har svårt att uppnå en hög livskvalitet för sig själva och sina familjer om de stannar kvar i regionen. Kompetensflykten minskar regionens humankapital, vilket är nödvändigt för ekonomisk tillväxt, samtidigt som den befintliga sociala infrastrukturen inte förbättrar levnadsvillkoren för dem som blir kvar. Lämpliga åtgärder på nationell nivå måste också vidtas för att omvandla kompetensflykten till kompetenscirkulation.

3.4 Utflödet av människor är fortfarande ett centralt problem för de flesta länder på västra Balkan, eftersom det påverkar de ekonomiska, sociala och politiska utsikterna i en region som fortfarande släpar efter EU. Det är svårt att exakt bedöma det totala antalet personer som har lämnat regionen. Uppgifter⁽¹⁰⁾ visar att människor fortsätter att lämna regionen. Mellan 2012 och 2018 lämnade i genomsnitt 155 000 personer regionen årligen för att flytta till ett OECD-land. Bara under 2018 uppgick detta antal till 175 000 personer⁽¹¹⁾.

3.5 Utöver bättre ekonomiska utsikter utomlands har studier också riktat ljuset mot den viktiga roll som tillförlitliga offentliga institutioner av hög kvalitet spelar som en motiverande faktor för utvandring. En IMF-analys från 2016⁽¹²⁾ visade att även om samtliga kategorier av migranter söker bättre ekonomiska möjligheter utomlands, var högutbildade personer dessutom motiverade att flytta på grund av institutionella brister på hemmaplan (korruption och nepotism för att få arbete), och lågutbildade personer lockades också av de större och mer tillförlitliga sociala bidragssystemen utomlands⁽¹³⁾. Utbredd korruption i regionen är en avgörande faktor för utflödet av migranter, som förvärras av det faktum att 63 % av människorna i regionen inte hyser tillit till rättsväsendet eller den lagstiftande makten⁽¹⁴⁾.

3.6 Ungdomarna i regionen har en stark önskan att flytta utomlands för att få bättre möjligheter, vilket bidrar till att de utgör en oproportionerligt stor andel av den totala utvandringen. T.ex. i Bosnien och Hercegovina, Nordmakedonien och Albanien vill över 50 % av ungdomarna bo och arbeta utomlands i mer än 20 år, vilket kan tyda på en betydande nackdel för regionens demografiska och ekonomiska framtid i ett längre perspektiv⁽¹⁵⁾. Att så många unga utvandrar från västra Balkan beror framför allt på att ungdomar inte kan få tillgång till utbildning av god kvalitet (och de begränsade ekonomiska möjligheterna när examen väl har erhållits), vilket tvingar många att söka utbildningsmöjligheter utomlands. År 2018 studerade 6 % av regionens studenter på högskolenivå i ett annat land (EU-genomsnittet var 3 %).

⁽⁹⁾ Resultaten från OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) för 2018 visar på höga nivåer av underprestation (elever som inte klarar nivå 2 på Pisa-skalan i läsning, matematik och naturvetenskap) i nyckelkompetenser på nästan hela västra Balkan.

⁽¹⁰⁾ Europarådets utvecklingsbank: Social Infrastructure in the Western Balkans- Increasing the region's economic resilience, enhancing human capital and counteracting the effects of brain drain, november 2021.

⁽¹¹⁾ Riktigheten i migrationssiffrorna för västra Balkan påverkas negativt av olika faktorer som begränsar möjligheterna till omfattande jämförelser mellan länder.

⁽¹²⁾ Emigration and Its Economic Impact on Eastern Europe, 2016.

⁽¹³⁾ De sociala förmånerna på västra Balkan tenderar att tillämpas ojämnt och bidragsutbetalningar att försenas.

⁽¹⁴⁾ Regionala samarbetsrådet, Balkan Barometer: Public Opinion Survey 2020.

⁽¹⁵⁾ Lavric, Tomanovic, & Jusic, FES Youth Study Southeast Europe 2018/2019.

3.7 Den sociala infrastrukturen på västra Balkan stöder inte i tillräcklig utsträckning regionens möjligheter att utveckla och upprätthålla en stabil humankapitalbas, särskilt med hänsyn till utflödet av humankapital genom kompetensflykt. Utbildningssektorerna i merparten av länderna står inför finansierings- och resursbrist, vilket leder till att varken tillgången till utbildning eller utbildningsresultaten är optimala. Otillräckliga utbildningsresultat ger i sin tur inte de färdigheter som framtida generationer behöver för att uppfylla de krav som ställs av befintliga företag eller för att bidra till att starta nya företag.

3.8 Att maximera humankapitalets värde är avgörande för att öka konkurrenskraften och bekämpa arbetslösheten. Dagens arbetskraft måste utrustas med en rad överförbara färdigheter, anpassningsförmåga och företaganda, samtidigt som tillräcklig social trygghet säkerställs.

3.9 De nuvarande utbildningssystemen och läroplanerna måste ses över och stärka anställbarheten bland de yngre generationerna genom att främja yrkesutbildning, digital utbildning och entreprenörskap.

3.10 Ungdomars entreprenörskapacitet bör uppmuntras och främjas. Beslutsfattarna måste se till att unga människor erbjuds en gynnsam miljö för att starta eget och bli företagare, samt stödja och underlätta tillgången till finansiering för nystartade företag.

3.11 I dagens snabbt föränderliga värld är kampen mot klimatförändringarna, nya affärsmodeller, forsknings- och innovationskapacitet och utvecklingen av nya tekniska lösningar för den gröna omställningen av avgörande betydelse. I detta syfte är det viktigt att öka antalet unga, särskilt unga kvinnor, med kompetens inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik (STEM) och digitala färdigheter.

3.12 Den gröna omställningen omvandlar befintliga arbetstillfällen, slår ut andra, och skapar nya arbetstillfällen som kräver ny grön och digital kompetens. Utbildningssystemen måste anpassas efter den växande efterfrågan på nya färdigheter. Utbildningsprogrammen bör vara anpassade till företagens föränderliga behov och den gröna/digitala omställningen.

4. Utmaningar för ungdomssysselsättningen på västra Balkan

4.1 De största utmaningarna för ungdomssysselsättningspolitiken i regionen är följande: samordning av berörda parter på olika förvaltningsnivåer och inom olika politikområden (sysselsättning, utbildning, hälso- och sjukvård, bostäder), brister i utbildningssystemens kvalitet och brister i undervisningen av de färdigheter som efterfrågas på arbetsmarknaden, ineffektivitet i arbetssökningsprocessen som leder till kompetensglapp och långa övergångar från skola och universitet till arbete, den utbredda förekomsten av osäkra anställningar i vissa ekonomier, den knappa tillgången på arbetstillfällen för ungdomar, bristen på barnomsorg för att stödja kvinnor som återvänder till arbetslivet samt den höga andelen informellt arbete.

4.2 Arbetsmarknadssituationen för ungdomar på västra Balkan är ogynnsam. Under 2020 låg sysselsättningsgraden bland unga i åldersgruppen 15–24 år under 27 % i hela västra Balkan, medan ungdomsarbetslösheten i åldersgruppen 15–24 var över 26 % (jämfört med bara 16,8 % i EU-27 för åldersgruppen 15–24 år) och nådde nästan 50 % i Kosovo ⁽¹⁶⁾.

4.3 Andelen unga i åldersgruppen 15–24 år som varken arbetar eller studerar är i genomsnitt 23,7 % på västra Balkan, från 15,9 % i Serbien till 37,4 % i Kosovo, jämfört med endast 11,1 % i EU för samma åldersgrupp ⁽¹⁷⁾.

4.4 Nästan två tredjedelar av de unga arbetslösa i Nordmakedonien, Bosnien och Hercegovina samt Kosovo, och två tredjedelar av de arbetslösa unga kvinnorna i Montenegro är långtidsarbetslösa.

⁽¹⁶⁾ Regionala samarbetsrådet, *Study on Youth Employment in the Western Balkans*, 2021.

⁽¹⁷⁾ Regionala samarbetsrådet, *Study on Youth Employment in the Western Balkans*, 2021.

4.5 Arbetskraftsdeltagandet bland ungdomar (relativt arbetskraftstal) var också lägre än i EU och det finns en stor klyfta mellan könen när det gäller arbetskraftsdeltagande, vilket delvis är en följd av bristen på barnomsorg för unga mödrar som vill komma in på arbetsmarknaden. Könsklyftan återspeglas också i sysselsättningsgraden bland unga kvinnor, som i hela regionen ligger under sysselsättningsgraden för unga män. Där ungdomsarbetslösheten är högst (Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Nordmakedonien och Serbien) är andelen arbetslösa unga kvinnor högre än andelen arbetslösa unga män. I Albanien och Montenegro är däremot ungdomsarbetslösheten bland kvinnor lägre än mäns, vilket också är fallet i EU.

4.6 Ungdomar har en osäker ställning på arbetsmarknaden. I jämförelse med EU har ungdomar i samtliga ekonomier i regionen i högre utsträckning tillfälliga kontrakt, i synnerhet i Kosovo och i Montenegro där mer än tre fjärdedelar av de sysselsatta ungdomarna har denna typ av kontrakt, medan siffran för Serbien är fler än hälften. Osäkra anställningar av detta slag kan inverka negativt på individens välbefinnande och ekonomiernas produktivitet.

4.7 Att tillgodose den unga befolkningens behov bör prioriteras, inte minst med tanke på det stora antalet unga som varken arbetar eller studerar. Behovet av åtgärder med EU:s ungdomsgaranti som förebild måste lyftas fram, särskilt i kristider. Detta kommer att bidra till att ge ungdomar ett erbjudande om sysselsättning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik, och därigenom också erbjuda lösningar och framtidsutsikter för ungdomar och bidra till att motverka kompetensflykt.

5. Ungdomar på västra Balkan är en viktig kraft i det regionala samarbetet och i främjandet av den europeiska integrationen

5.1 Välförhållanden och konvergens med EU bör bygga på principerna om delaktighet, förtroende och samarbete. EESK påpekar att regeringarna på västra Balkan genom att eftersträva EU-drivna reformer och genomföra investeringsplaner har förbundit sig att respektera de europeiska kärnvärdena demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter samt försoning⁽¹⁸⁾.

5.2 EESK håller med om att regionalt samarbete på västra Balkan är avgörande för utvidgningsprocessen och bör stärkas ytterligare för att driva på omvandlingen. Trovärdiga utsikter till anslutning är det viktigaste incitamentet för och drivkraften till omvandling i regionen. Det är ett viktigt verktyg för att främja demokrati, rättsstatsprincipen och respekten för de grundläggande rättigheterna, som också är de viktigaste drivkrafterna för ekonomisk integration och det viktigaste stödet för att främja försoning och stabilitet i regionen⁽¹⁹⁾.

5.3 EESK konstaterar att flera viktiga europeiska och regionala initiativ som särskilt riktar sig till västra Balkan har inletts under de senaste åren för att föra regionen närmare EU, men också för att stärka samarbetet mellan ungdomar. EU är fortfarande regionens viktigaste strategiska partner och tillhandahåller medel och stöd genom olika program (föranslutningsinstrumentet IPA, Erasmus+ osv.). Med utgångspunkt i det framgångsrika exemplet från det fransk-tyska ungdomskontoret inrättades vidare det regionala samarbetskontoret för ungdom (RYCO) 2016 för att genom ungdomsutbytesprogram främja en anda av försoning och samarbete mellan ungdomarna i regionen.

5.4 RYCO spelar en viktig roll när det gäller att stärka samarbetet och försoningen mellan ungdomar på västra Balkan. EU:s stöd till ett smidigt genomförande av det regionala ungdomssamarbetet, som är en avgörande faktor för att uppnå fred och stabilitet i regionen, har varit avgörande. Ungdomarnas roll när det gäller att främja regionens framtidsutsikter bör inte bara stärkas genom RYCO:s ansträngningar.

5.5 Europeiska ungdomshuvudstaden är en utmärkelse som delas ut av Europeiska ungdomsforumet. Utmärkelsen är utformad för att ge ungdomar egenmakt, öka ungdomars deltagande och stärka den europeiska identiteten i städerna. Tirana har utsetts till Europeisk ungdomshuvudstad år 2022. Slagordet "Activate Youth" illustrerar huvudsyftet, som är att uppmuntra aktivt deltagande med fokus på ungdomars behov, både i dag och i framtiden. Programmet omfattar verksamhet som syftar till att främja volontärarbete, stärka ungdomsorganisationer och skapa nätverk och synergier mellan ungdomar från hela Europa.

⁽¹⁸⁾ REX/184 – Slutförklaring från det 8:e forumet för det civila samhället på västra Balkan, s. 3.

⁽¹⁹⁾ EUT C 220, 9.6.2021, s. 88.

5.6 Förstärkt samarbete och verksamhet för ömsesidigt lärande som anordnas gemensamt av EU-institutionerna och berörda parter inom ungdomspolitiken på västra Balkan bör ytterligare stödja ett framgångsrikt genomförande av innovationsagendan för västra Balkan.

5.7 De insatser som görs för att involvera västra Balkan i EU:s ungdomsprogram bör samordnas med de pågående program som erbjuds av RYCO. EESK uppmanar kommissionen att bistå västra Balkan i arbetet med att inrätta nya inomregionala rörlighetsprogram.

6. Att låta ungdomars röster på västra Balkan höras bättre

6.1 EU:s politiska avsikt när det gäller innovationsagendan för västra Balkan är att underlätta evidensbaserat beslutsfattande⁽²⁰⁾. Tillförlitlig och insynsvänlig statistik är ett viktigt krav från EU på alla länder som befinner sig i föranslutningsfasen⁽²¹⁾.

6.2 EU:s ungdomsstrategi 2019–2027 syftar till att uppmuntra och främja inkluderande demokratiskt deltagande av alla ungdomar i demokratiska processer och i samhället, att aktivt engagera dem, stödja ungdomars representation på lokal, regional och nationell nivå och utforska och främja användningen av innovativa och alternativa former av demokratiskt deltagande, t.ex. verktyg för digital demokrati⁽²²⁾.

6.3 EU:s ungdomsdialog är en väletablerad mekanism för dialog mellan ungdomar och beslutsfattare. EESK välkomnar kommissionens förslag att bygga vidare på denna mekanism och införa den i ramen för det regionala samarbetet på västra Balkan, så att ungdomars och ungdomsorganisationers synpunkter och behov beaktas när ungdomspolitiska prioriteringar fastställs. Dessutom bör befintliga deltagandeprocesser och mekanismer på västra Balkan där ungdomar deltar uppmuntras och främjas.

6.4 Enligt indexet för ungdomars deltagande⁽²³⁾ är ungdomar på västra Balkan fortfarande starkt underrepresenterade i det politiska livet. Färska uppgifter visar att en betydande majoritet (78 %) anser att ungdomar bör ha mer att säga till om i politiken⁽²⁴⁾.

6.5 EESK stöder helhjärtat ungdomars deltagande i beslutsprocesser i frågor som berör dem. Förutom individuellt deltagande är ungdomsorganisationernas roll avgörande för att främja ungdomars ställning på de politiska, ekonomiska och sociala arenorna. Såsom betonas i förordningen om IPA III och utvidgningsmetoden är det därför nödvändigt att notera betydelsen av finansiering och stöd till det civila samhällets organisationer för att tillgodose ungdomars behov.

6.6 Socioekonomisk status och utbildningsnivå anses vara viktiga faktorer som påverkar individers benägenhet att rösta eller på annat sätt engagera sig i politiken. Statistiska analyser på regional nivå ger en enhetlig bild av de socioekonomiska ojämlikheter som är förenade med engagemanget bland ungdomar i västra Balkanregionen⁽²⁵⁾.

Bryssel den 13 juli 2022.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽²⁰⁾ Western Balkans Agenda on Innovation, Research, Education, Culture, Youth and Sport.

⁽²¹⁾ Europeiska kommissionen – kapitel i EU:s regelverk/förhandlingskapitel.

⁽²²⁾ Engagera, sammanföra och stärka ungdomar – EU:s nya ungdomsstrategi, COM(2018) 269 final.

⁽²³⁾ Youth Participation Index for 2020, Ana and Vlade Divac Foundation.

⁽²⁴⁾ FES (2019), Jusic, *Political alienation of a precarious generation*, s. 5.

⁽²⁵⁾ FES (2019), Jusic, *Political alienation of a precarious generation*, s. 5.